

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Bydgoszczy

LBY.410.013.02.2023

Andrzej Szychulski

Wójt Gminy Lipno

Urząd Gminy Lipno

ul. Adama Mickiewicza 29

87-600 Lipno

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/039 Działania organów administracji publicznej na rzecz zapobiegania powstawaniu odpadów i zapewnienia recyklingu

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Bydgoszczy

ul. Wały Jagiellońskie 12, 85-950 Bydgoszcz

T +48 52 567 58 00, F +48 52 567 58 60

lby@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Lipno ¹ , ul. Adama Mickiewicza 29, 87-600 Lipno.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Andrzej Szychulski, Wójt Gminy Lipno ² od 1 grudnia 2008 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Warunki prawne, organizacyjne i informacyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz zapewnienia ich recyklingu. 2. Nadzór nad realizacją działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich recyklingu. 3. Finansowanie działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich recyklingu.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych ³ , z wykorzystaniem dowodów sporządzanych przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontrolerzy	1. Krzysztof Stefaniak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/78/2023 z 29 maja 2023 r. 2. Andrzej Szulc, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/75/2023 z 23 maja 2023 r.

(akta kontroli str. 1-5)

¹ Dalej: „Urząd”.

² Dalej: „Wójt”.

³ Zakończenie czynności kontrolnych: 13 lipca 2023 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W ocenie NIK, w strukturze organizacyjnej Urzędu prawidłowo przypisano zadania w zakresie zapobiegania powstawaniu, odbioru i segregacji odpadów na terenie Gminy Lipno⁶. W przygotowanych projektach uchwał w sprawie regulaminów utrzymania i czystości prawidłowo określono wymagania w zakresie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych, o których mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁷. Prawidłowo i terminowo sporządzono analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi wymagane art. 9tb ucpg. NIK pozytywnie ocenia prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Rzetelnie prowadzono stronę internetową Urzędu i Biuletynu Informacji Publicznej⁸, na których zamieszczono informacje wymagane art. 3 ust. 2 pkt 9 oraz art. 9tb ust. 3 ucpg.

Prawidłowo zorganizowano na terenie Gminy selektywne zbieranie odpadów komunalnych i zgodnie z art. 6c ust. 1 ucpg objęto nim właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy oraz wywiązano się z obowiązku utworzenia Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych⁹ wymaganego art. 3 ust. 2 pkt 6 ucpg. Osiągnięto wymagane poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu. Wypełniono obowiązek kontroli podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości co najmniej raz na dwa lata określony w art. 9u ust. 1a ucpg i przeprowadzono je zgodnie z art. 379 i art. 380 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska¹⁰.

W opracowanych w Urzędzie projektach uchwał stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi określono w prawidłowych wysokościach, wystarczających do pokrycia kosztów odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych wytwarzanych przez właścicieli nieruchomości objętych systemem gminnym. Środki z opłat wykorzystano na cele związane z pokrywaniem kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi zgodnie z art. 6r ust. 1aa ucpg. W sprawozdaniach rocznych z wykonania budżetu Gminy za poszczególne lata z okresu objętego kontrolą prawidłowo ujęto informacje o wysokości zrealizowanych w danym roku dochodów z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz wydatków poniesionych na funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi z wyszczególnieniem poszczególnych kosztów zgodnie z art. 6r ust. 2e ucpg. NIK pozytywnie ocenia pozyskanie środków zewnętrznych na budowę PSZOK.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły m.in:

- przekazania z opóźnieniem projektu uchwały w sprawie przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Lipno, co było działaniem nierzetelnym;
- wprowadzenia nieuprawnionych ograniczeń w przekazywaniu do PSZOK poszczególnych odpadów;
- braku uregulowania zasad funkcjonowania utworzonego w PSZOK punktu ponownego użycia produktów lub części produktów niebędących odpadami.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: „Gmina”.

⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 1469, ze zm., dalej: „ucpg”.

⁸ Dalej: „BIP”.

⁹ Dalej: „PSZOK”.

¹⁰ Dz. U. z 2022 r. poz. 2556, ze zm., dalej: „Prawo ochrony środowiska”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej¹¹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Warunki prawne, organizacyjne i informacyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz zapewnienia ich recyklingu

Opis stanu faktycznego

1. W kontrolowanym okresie Wójt w Regulaminie Organizacyjnym Urzędu powierzył Referatowi Obsługi Rolnictwa, Gospodarki Gruntami i Ochrony Środowiska¹² Urzędu zadania w zakresie zapobiegania powstawaniu, odbioru i segregacji odpadów na terenie Gminy, w tym dotyczące m.in.:

- zapewnienia utrzymania czystości i porządku na terenie gminy poprzez organizację systemu gospodarowania odpadami komunalnymi;
- nadzoru i kontroli nad gospodarowaniem odpadami komunalnymi;
- dokonywania corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi, w celu weryfikacji możliwości technicznych i organizacyjnych gminy w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi;
- przyjmowania od mieszkańców deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz bieżącego prowadzenie bazy danych w tym zakresie;
- organizacji i prowadzenia PSZOK na terenie Gminy;
- prowadzenia księgowości dotyczącej opłat za wywóz odpadów komunalnych od mieszkańców.

(akta kontroli str. 6-34, 40-41, 52-57)

W okresie objętym kontrolą zadaniami związanymi z gospodarką odpadami komunalnymi zajmowało się bezpośrednio trzech pracowników Referatu, w tym Kierownik i jego zastępca. Pracownikom nadano zakresy czynności odnoszące się do zadań powierzonych Referatowi. Posiadali oni właściwe doświadczenie i wykształcenie do ich realizacji.

(akta kontroli str. 34, 41, 52-79)

2. W okresie od 1 stycznia 2018 r. do 11 marca 2022 r. w Gminie obowiązywał „Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Lipno”¹³ przyjęty uchwałą¹⁴ Rady Gminy Lipno¹⁵ z 29 lipca 2016 r. Nie dokonano w nim, w terminie do 31 grudnia 2020 r., zmian określonych w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw¹⁶. Nowy Regulaminu utrzymania czystości i porządku został przyjęty, na podstawie projektu uchwały przedłożonego przez Wójta, na posiedzeniu Rady Gminy w dniu 17 lutego 2022 r. Opóźnienie w przekazaniu Radzie Gminy projektu uchwały opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

¹¹ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹² Dalej: „Referat”.

¹³ Dalej: „Regulamin utrzymania czystości i porządku”.

¹⁴ Uchwała Nr XVII/122/16 Rady Gminy Lipno z dnia 29 lipca 2016 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Lipno (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2016 r. poz. 2844; zm.: z 2017 r. poz. 2597) uchylona 11 marca 2022 r.

¹⁵ Dalej: „Rada Gminy”.

¹⁶ Dz. U. poz. 1579, ze zm., dalej: „ustawa zmieniająca ucpg”.

Nową uchwałą¹⁷ z 17 lutego 2022 r. wprowadzono do Regulaminu utrzymania czystości i porządku postanowienia wynikające z art. 4 ust. 2 pkt 1, 2 i 2a ucpg w brzmieniu wprowadzonym art. 1 pkt 4 ustawy zmieniającej ucpg z, w tym dotyczące:

- obowiązku selektywnego zbierania odpadów komunalnych przez właścicieli nieruchomości;
- zobowiązania mieszkańców Gminy do selektywnego zbierania odpadów komunalnych i przekazywania ich do PSZOK;
- dodania do katalogu odpadów komunalnych zbieranych selektywnie w PSZOK odpadów niekwalifikujących się do odpadów medycznych, które powstały w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek;
- obowiązku utrzymywania w odpowiednim stanie sanitarnym i porządkowym miejsc gromadzenia odpadów.

Uchwała z 17 lutego 2022 r. na podstawie wniesionego przez Wójta projektu, została zastąpiona uchwałą¹⁸ z 18 marca 2022 r., która zmieniała zapisy Regulaminu utrzymania czystości i porządku, w tym dotyczące postępowania z odpadami komunalnymi, m.in. poprzez:

- ograniczenie zapisu „szkło, w tym szklane butelki po napojach, słoiki po żywności, szklanki, szklane opakowania po kosmetykach” do wyrazu „szkło”;
- zastąpienie zapisu „odpady ulegające biodegradacji, a w szczególności odpady zielone” słowem „bioodpady”;
- usunięcie wyszczególnienia odpadów gromadzonych w pojemnikach i workach na odpady zmieszane;
- uszczegółowienie zapisów dotyczących utrzymania w odpowiednim stanie sanitarnym i porządkowym miejsc gromadzenia odpadów.

Wójt wyjaśnił m.in., że w wyniku dokonanej autokontroli, po konsultacjach telefonicznych z Wydziałem Nadzoru i Kontroli Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, doszliśmy do przekonania, iż niektóre zapisy Regulaminu utrzymania czystości i porządku mogą budzić wątpliwości prawne i skutkować wszczęciem postępowania Wojewody w sprawie stwierdzenia nieważności uchwały. Mając na względzie przeważającą linię orzecniczą sądów administracyjnych oraz wykładnię organu Wydziału Nadzoru i Kontroli Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, w możliwie najkrótszym czasie przygotowano nowy projekt regulaminu i przekazano go Radzie Gminy.

(akta kontroli str. 33, 40, 79-92)

Projekty uchwał w sprawie przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku przekazano¹⁹ do zaopiniowania Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu²⁰. Zostały zaopiniowane negatywnie, z uwagi na zbyt małą częstotliwość odbioru odpadów, która mogła „powodować uciążliwości w miejscach składowania, a także mieć wpływ na szerzenia się chorób zakaźnych”. Projekty zakładały częstotliwość odbioru odpadów zgodną z art. 6r ust 3b ucpg. Pomimo negatywnych opinii projekty zostały przyjęte przez Radę Gminy.

¹⁷ Uchwała Nr XXXII/190/2022 Rady Gminy Lipno z dnia 17 lutego 2022 r. w sprawie przyjęcia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Lipno (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2022 r. poz. 905 – uchylona 8 kwietnia 2022 r.), dalej: „uchwała z 17 lutego 2022 r.”.

¹⁸ Uchwała Nr XXXIII/216/2022 Rady Gminy Lipno z dnia 18 marca 2022 r. w sprawie przyjęcia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Lipno (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2022 r. poz. 1411), dalej: „Regulamin utrzymania czystości i porządku z 2022 r.”.

¹⁹ Pismami: ROR.6232.1.2022/5269 z dnia 28 stycznia 2022 r. oraz ROR.6232.2.2022/5452 z dnia 10 marca 2022 r.

²⁰ Dalej: „PPIS w Lipnie”.

Wójt wyjaśnił m.in.: że zastrzeżenia PPIS w Lipnie dotyczyły zwiększenia częstotliwości wywozu odpadów komunalnych, jednak zaproponowane przez Urząd rozwiązania były zgodne z obowiązującymi przepisami. Organ zobowiązany do zasięgnięcia opinii nie jest nią prawnie związany. Powyższe opinie były przedmiotem rozważań. Główną przyczyną ich nieuwzględnienia był koszt zwiększenia częstotliwości wywozu. Ze względu na dużą powierzchnię gminy oraz dominującą zabudowę rozproszoną o charakterze jednorodzinnym bądź zagrodowym, zwiększenie częstotliwości wywozu znacząco wpłynęłoby na podwyższenie kosztów obsługi systemu. Konsekwencją tych działań byłoby podwyższenie stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, co wzbudziłoby sprzeciw mieszkańców gminy.

(akta kontroli str. 34, 41-42, 79-107)

W opracowanych w Urzędzie projektach Regulaminów utrzymania czystości i porządku określono wymagania dotyczące zobowiązania właścicieli nieruchomości do selektywnego zbierania poszczególnych rodzajów odpadów komunalnych, a mieszkańców do ich selektywnego zbierania i przekazywania do PSZOK. W projektach zawarto zapisy dotyczące m.in.:

- ustalenia zasad w zakresie prowadzenia selektywnego zbierania i przekazywania do odbioru odpadów;
- stosowania dla poszczególnych rodzajów odpadów pojemników lub worków w odpowiednich kolorach i oznaczeniach określających rodzaj gromadzonych odpadów;
- określających szczegółowy sposób pozbywania się odpadów komunalnych przez właścicieli nieruchomości, w tym przekazywania do PSZOK;
- możliwości gromadzenia w kompostownikach przydomowych odpadów ulegających biodegradacji, w szczególności odpadów zielonych oraz innych odpadów nadających się do kompostowania (biodegradowalnych);
- częstotliwość pozbywania się zbieranych selektywnie odpadów komunalnych z terenów nieruchomości oraz terenów przeznaczonych do wspólnego użytku publicznego;
- podejmowania przez właścicieli nieruchomości działań na rzecz zapobiegania powstawaniu odpadów

W przedłożonych Radzie Gminy projektach przewidziano przyjmowanie przez PSZOK wszystkich odpadów wskazanych w art. 3 ust. 2 pkt 6 ucpg.

W opracowanych projektach uchwał oraz innych przyjętych w Gminie przepisach nie zawarto postanowień dotyczących zasad funkcjonowania punktu ponownego użycia produktów lub części produktów niebędących odpadami, pomimo tego, że w PSZOK faktycznie funkcjonował „Punkt wymiany rzeczy używanych”²¹. Możliwość jego utworzenia wynikała z art. 3 ust. 2 pkt 6a ucpg. Nie utworzono punktu napraw. W tych projektach nie zawarto zapisów dotyczących utworzenia punktu napraw oraz dodatkowych warunków dotyczących ułatwienia prowadzenia selektywnego zbierania odpadów przez osoby niepełnosprawne, w szczególności niedowidzące.

Wójt wyjaśnił m.in.: że wszystkie jednostki samorządu terytorialnego są zobowiązane do wydatkowania środków publicznych pod kątem celowości i gospodarności. Gmina nie utworzyła punktu napraw produktów lub części produktów niebędących odpadami, ponieważ byłoby to działanie co najmniej nieekonomiczne, a nawet mogłoby okazać się niemożliwe. Przeprowadzona analiza odpadów dostarczanych do PSZOK lub pochodzących ze zbiórek organizowanych w terenie wskazała na znikomą potrzebę utworzenia takiego punktu. Dodatkowo punkt napraw musiałby zatrudniać

²¹ Dalej: „Punkt wymiany”.

fachowców z kilku dziedzin, wypłacając im wynagrodzenie, a na terenie gminy (nawet powiatu) istnieje niewielka ilość rzemieślników wykonujących naprawy. Podkreślić należy, że ustawodawca jedynie umożliwił, a nie zobowiązał Gminy do utworzenia punktu napraw, jednak w sytuacji, kiedy do PSZOK oddawanych będzie więcej przedmiotów nadających się do naprawy rozważymy utworzenie punktu napraw produktów lub części produktów niebędących odpadami. W projektach przekazanych Radzie Gminy w 2022 r. nie określono dodatkowych warunków dotyczących ułatwienia prowadzenia selektywnego zbierania odpadów przez osoby niepełnosprawne, w szczególności niedowidzące, ponieważ do Urzędu nie wpłynęły sygnały od osób zamieszkujących gminę a borykających się z tego typu schorzeniami, że przyjęte rozwiązania stanowią dla nich problem.

(akta kontroli str. 34-36, 42, 45, 79-92, 320-330)

3. W okresie objętym kontrolą Gmina Lipno nie korzystała z możliwości odstępstwa od selektywnego zbierania odpadów określonego w art. 4b ust. 1 i ust. 2 ucpg.

(akta kontroli str. 34, 42)

4. Gmina nie utworzyła własnej lub wspólnie z innymi gminami instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych wskazanej w art. 3 ust. 2 pkt 2 lit. a ucpg. Wójt wyjaśnił m.in., że uchwałą²² z dnia 29 maja 2017 r. Sejmik Województwa Kujawsko – Pomorskiego przyjął „Plan gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028”, zgodnie z którym Gmina Lipno weszła w skład regionu wschodniego gospodarki odpadami komunalnymi (region 2). Dla tego regionu wyznaczono regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych²³ w: Lipnie, Puszczy Miejskiej, Osnowie oraz Niedźwiedziu. Zgodnie z założeniami, wyznaczone RIPOK-i posiadają moce przerobowe zapewniające przetworzenie wytworzonych odpadów. Wobec powyższego, w ocenie Wójta, nieuzasadnione ekonomicznie byłoby tworzenie własnej instalacji do przetwarzania odpadów. Wskazał, że zgodnie z art. 1 pkt 2 ustawy zmieniającej ucpg regionalne instalacje stały się instalacjami do przetwarzania odpadów komunalnych.

Odpady zebrane z terenu Gminy oraz w PSZOK przekazywano do RIPOK prowadzonej przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Lipnie Sp. z o.o.²⁴.

(akta kontroli str. 33, 39, 108-177, 208, 209)

5. W Urzędzie sporządzono za lata 2018-2022 analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi zawierające informacje wymagane art., 9tb ust. 1 ucpg. Były one zgodne z danymi:

- o odebranych odpadach oraz o uzyskanych poziomach recyklingu przekazanymi przez podmiotu odbierającego odpady od właścicieli nieruchomości;
- dotyczącymi działalności PSZOK;
- wynikającymi z prowadzonych w Urzędzie ksiąg rachunkowych;
- dotyczącymi umów zawartych z podmiotem odbierającym odpady;
- prowadzonej w Urzędzie ewidencji umów zawartych przez przedsiębiorców na odbieranie odpadów komunalnych.

²² Uchwała NR XXXII/545/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 maja 2017 r. w sprawie „Planu gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028” (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2017 r. poz. 2403).

²³ Dalej: „RIPOK”.

²⁴ Dalej: „PUK” lub „podmiot odbierający odpady”.

Analizy sporządzono i udostępniono w BIP²⁵ Gminy we właściwych terminach określonych art. 9tb ust. 2 i art. 12a ust. 4 ucbg, tj. za 2019 r. do 30 listopada 2020 r., a za pozostałe lata do 30 kwietnia.

(akta kontroli str. 108-177, 202-207)

6. W kontrolowanym okresie zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 ucpg prowadzono działania informacyjne i edukacyjne dotyczące prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi.

W związku z realizacją zadania „Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Złotopolu” dofinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 przeprowadzono działania promocyjne obejmujące oznaczenie PSZOK i zamontowanie drogowskazów wskazujących drogę do niego oraz zamieszczenie w nim tablic edukacyjnych z informacjami dotyczącymi selektywnej zbiórki odpadów i segregowania śmieci. Zakupiono również ulotki informacyjne (3 tys. sztuk) oraz plakaty (20 sztuk). Razem wydatkowano środki w wysokości 5,3 tys. zł, tj. zgodnie z planowanymi kosztami promocji zadania. Jednym z rezultatów zadania miało być podniesienie poziomu edukacji mieszkańców gminy odnośnie minimalizowania odpadów oraz segregowania śmieci i oddawania ich do PSZOK.

Na terenie Gminy przeprowadzono szkolenia na podstawie porozumień z PUK z:

- 2 stycznia 2018 r.: w placówkach oświatowych przeprowadzono zajęcia edukacji ekologicznej w zakresie „Prawidłowej selektywnej zbiórki odpadów”- przez 80 godzin lekcyjnych przeszkolono 1158 uczniów i 64 opiekunów.
- 16 lutego 2023 r.: przeprowadzono zajęcia edukacji ekologicznej w placówkach oświatowych na terenie gminy przez 55 godzin lekcyjnych przeszkolono 1057 uczniów klas od zero do ósmej.

Pracownicy Urzędu monitorowali realizację porozumień na podstawie przekazanych przez PUK kart zajęć za okres od 8 maja 2018 r. do 11 czerwca 2018 r. oraz od 1 marca 2023 r. do 30 kwietnia 2023 r. Porozumienie było realizowane nieodpłatnie.

W Urzędzie realizację i efekty działań informacyjnych oraz edukacyjnych monitorowano również na podstawie sprawozdań Biblioteki Publicznej Gminy Lipno z/s w Radomicach i bibliotek filialnych z działalności edukacyjnej związanej m.in. z gospodarką odpadami skierowanej do dzieci w wieku szkolnym w latach 2020-2023. Przedmiotem zajęć była segregacja śmieci, dbałość o środowisko i postępowanie z odpadami.

W Gminie prowadzono w latach 2018-2022 akcję „Sprzątanie Świata”, wpisaną w zakres czynności pracowników Referatu. Wydatkowano na nią z dochodów własnych środki w wysokościach odpowiednio: 0,5 tys. zł, 0,2 tys. zł, 0,3 tys. zł i 0,4 tys. zł.

Działania informacyjne i edukacyjne prowadzono również poprzez publikacje w biuletynie PUKOWIAK i Kwartalnik Gminy Lipno oraz stronie internetowej Urzędu.

(akta kontroli str. 108-177, 212-271, 428-504, 587-593)

7. Na stronie internetowej Urzędu opublikowano informacje dotyczące gospodarowania odpadami komunalnymi wymagane art. 3 ust. 2 pkt 9 ucpg, w tym dotyczące osiągniętych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu; podmiotów odbierających odpady z terenu nieruchomości; informacji o PSZOK. Zamieszczono również dane dotyczące harmonogramu odbioru odpadów komunalnych i selektywnego zbierania odpadów (m.in. zasad selektywnego zbierania; odbioru bioodpadów; zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego

²⁵ [BIP](#) - dostęp 22 czerwca 2023 r.

i elektronicznego pochodzącego z zamieszkałych gospodarstw domowych, ogólnopolskiej mapy punktów zbiórki zużytego sprzętu). Podano adresy do czterech punktów zbierania folii, sznurka oraz opon, powstających w gospodarstwach rolnych lub zakładach przetwarzania takich odpadów. Na stronie podano aktualne dane. W BIP Urzędu opublikowano analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi zgodnie z art. 9tb ust. 3 ucpq.

(akta kontroli str. 206, 581-593)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wójt przekazał Radzie Gminy z opóźnieniem projekt uchwały w sprawie przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku, co mogło spowodować, że Rada Gminy nie dostosowała dotychczasowej uchwały w sprawie tego regulaminu w terminie do 31 grudnia 2020 r., tj. określonym w art. 9 ust. 1 ustawy zmieniającej ucpq. Projekt przekazano 7 lutego 2022 r., a Rada Gminy podjęła stosowaną uchwałę 17 lutego 2022 r., tj. po 413 dniach od terminu wskazanego w art. 9 ust. 1 ustawy zmieniającej ucpq.

Zgodnie z art. 30 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym²⁶ do zadań Wójta należało przygotowywanie projektów uchwał Rady Gminy.

Wójt wyjaśnił m.in., że zwłoka w przekazaniu Radzie Gminy Lipno projektu uchwały była wynikiem kumulacji zadań realizowanych przez Referat, w którego kompetencji było m.in. zapewnienie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy. W analizowanym okresie, w związku pandemią COVID-19, dużym utrudnieniem była obsługa interesantów. Dodatkowo zmiana przepisów zbiegła się z rozstrzygnięciem procedury przetargowej, przeprowadzonej zgodnie z poprzednim stanem prawnym. Wskazał, że w trakcie przygotowywania opóźnionych projektów uchwał, Gmina Lipno została objęta kontrolą Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi, którą prowadzono w terminie od 21 września 2021 r. do 29 listopada 2021 r. Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2013 r. do dnia jej zakończenia. Mając na uwadze tak kompleksowy zakres badania, postanowiono wstrzymać się z wprowadzeniem nowych regulacji do czasu uzyskania wyników kontroli i ewentualnych uwag, co do funkcjonowania systemu na terenie Gminy.

(akta kontroli str. 33, 40, 79-85)

2. Pomimo utworzenia i utrzymywania punktu ponownego użycia produktów lub części produktów niebędących odpadami, do dnia 27 czerwca 2023 r. nie uregulowano zasad jego funkcjonowania, w tym przyjmowania oraz postępowania z przedmiotami pozostawianymi w tym punkcie.

Wójt wyjaśnił m.in., że większość dostarczanych do PSZOK odpadów była w złym stanie. Nadające się do ponownego wykorzystania produkty niebędące odpadami przekazywane były najczęściej potrzebującym podopiecznym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipnie (np. pogorzelcom). Mając na uwadze fakt, że podobne sytuacje występują sporadycznie, nie wydano przepisów dotyczących zasad postępowania z pozostawianymi w Punkcie wymiany produktami. Wskazał, że w najbliższym czasie stworzone zostaną przepisy określające zasady funkcjonowania Punktu.

(akta kontroli str. 35, 44, 45, 320, 325, 330, 595-597)

²⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 40, ze zm.

OCENA CZĄSTKOWA

W strukturze organizacyjnej Urzędu prawidłowo przypisano zadania i obowiązki w zakresie zapobiegania powstawaniu, odbioru i segregacji odpadów na terenie Gminy. W przygotowanych projektach uchwał w sprawie regulaminów utrzymania i czystości prawidłowo określono wymagania w zakresie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych zgodnie z zakresem wynikającym z art. 4 ust. 1 ucp. Wystąpiły jednak nieprawidłowości dotyczące przekazania z opóźnieniem projektu uchwały, co uniemożliwiło Radzie Gminy przyjęcia nowego regulaminu w terminie wymaganym art. 9 ust. 1 ustawy zmieniającej ucp. oraz nieuregulowania zasad funkcjonowania punktu ponownego użycia produktów lub części produktów niebędących odpadami.

Prawidłowo i terminowo sporządzono analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi wymagane art. 9b ucp. NIK pozytywnie ocenił prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Rzetelnie prowadzono stronę internetową Urzędu i BIP, na których zamieszczono wymagane informacje.

OBSZAR

2. Nadzór nad realizacją działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich recyklingu

Opis stanu faktycznego

1. Zgodnie z posiadanymi przez Urząd danymi wynikającymi ze sprawozdań podmiotu odbierającego odpady komunalne oraz z PSZOK, w latach 2018-2022 w Gminie wytworzono od 1 563,02 Mg do 2 108,48 Mg odpadów komunalnych. Ilość odpadów zebranych selektywnie z podziałem na poszczególne frakcje materiałowe²⁷ wynosiła od 557,88 Mg do 921,52 Mg, co stanowiło od 35,7% odpadów zebranych w 2018 r. do 43,7% zebranych w 2022 r. Wśród odpadów zbieranych selektywnie:

- odpady opakowaniowe wielomateriałowe stanowiły od 35,7% do 44,1%;
- tworzywa sztuczne stanowiły od 1,6% do 7,3%;
- szkło stanowiło od 2,5% do 1,6%;
- papier stanowił od 0% do 0,7%;
- inne frakcje stanowiły od 25,7% do 32,6%.

Nie zbierano selektywnie metalu oraz drewna.

Ilość wytworzonych odpadów zielonych i poużytkowych²⁸ w latach 2018-2022 wyniosła od 87,14 Mg do 208,66 Mg. Odpady niebezpieczne²⁹ wytworzono tylko w 2021 r. w ilości 0,5 Mg.

Wszystkie odpady komunalne zebrane z terenu Gminy oraz w PSZOK, w tym odpady niebezpieczne, zostały przekazane do RIPOK prowadzonej przez PUK.

(akta kontroli str. 108-177, 272-277)

2. W Gminie systemem zbierania odpadów komunalnych objęto zamieszkałe nieruchomości zgodnie z art. 6 ust. 1 ucp. Rada Gminy nie postanowiła o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne do czego była uprawniona na podstawie art. 6c ust. 2 ucp. W Urzędzie prowadzono ewidencję umów zawartych przez przedsiębiorców na odbieranie odpadów komunalnych, którzy nie byli objęci tym systemem, co było wymagane art. 3 ust. 3 pkt 3 ucp.

²⁷ W tym: metal, szkło, tworzywa sztuczne, papier, drewno, odpady opakowaniowe wielomateriałowe i inne.

²⁸ W tym wielkogabarytowych.

²⁹ Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne zawierające niebezpieczne składniki (z wyłączeniem lampy fluorescencyjnych i innych odpadów zawierających rtęć i urządzeń zawierających freony) – kod odpadów 20 01 35* zgodnie z Załącznikiem do rozporządzenia Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. poz. 10).

Wójt wyjaśnił m.in.: że z zapisów art. 6c ust. 2 ucpg wynika przede wszystkim, że objęcie właścicieli nieruchomości niezamieszkałych gminnym systemem gospodarowania odpadami ma charakter fakultatywny. Rada gminy może postanowić o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy. W jego ocenie objęcie właścicieli nieruchomości niezamieszkałych gminnym systemem odbierania odpadów komunalnych spowodowałoby konieczność zatrudnienia dodatkowego pracownika, co generowałoby dodatkowe koszty. Nie wyklucza jednak takiej możliwości w przyszłości.

W okresie objętym kontrolą w Gminie zapewniono odbiór zbieranych selektywnie odpadów komunalnych ze wszystkich nieruchomości objętych gminnym systemem.

W obowiązujących, w okresie objętym kontrolą regulaminach utrzymania czystości i porządku oraz uchwałach określających szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów³⁰, zapewniono odbiór odpadów selektywnie zbieranych ze wszystkich nieruchomości objętych gminnym systemem zbierania odpadów oraz nie wprowadzono limitu ich odbioru. W umowach, których przedmiotem był odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z obszaru znajdującego się w granicach administracyjnych gminy Lipno, zobowiązano PUK do odbioru odpadów w zakresie zgodnym z postanowieniami tych uchwał.

Zapewniono odbieranie z terenów nieruchomości:

- odpadów zmieszanych z obszarów zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej do siedmiu lokali co cztery tygodnie, a z obszarów zabudowy wielorodzinnej powyżej siedmiu lokali co dwa tygodnie;
- co cztery tygodnie zbieranych selektywnie: papieru, tworzyw sztucznych, odpadów wielomateriałowych, metali, szkła, bioodpadów;
- dwa razy w roku selektywnie zbieranych odpadów komunalnych: zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych.

Zapewniano możliwość pozbycia się pozostałych odpadów, w tym niebezpiecznych, w PSZOK.

PUK opracował harmonogramy odbioru odpadów, które zostały zaakceptowane przez Urząd. Przewidziano w nich terminy odbioru zgodne z postanowieniami właściwych uchwał oraz umów zawartych w podmiocie odbierającym odpady.

(akta kontroli str. 36, 45, 46, 108-177, 202-205, 280-301)

Na podstawie przeprowadzonych w toku kontroli oględzin:

a) dwóch miejsc gromadzenia odpadów komunalnych przeznaczonych dla mieszkańców zabudowy wielorodzinnej powyżej siedmiu lokali stwierdzono, m.in. że:

- wyposażono je w pojemniki do selektywnego zbierania odpadów z podziałem na papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, bioodpady i odpady zmieszane;
- pojemniki nie były przepełnione;

³⁰ Uchwała Nr XVIII/131/16 Rady Gminy Lipno z dnia 31 sierpnia 2016 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczonej przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2016 r. poz. 3086 – uchylona 11 marca 2022 r.), dalej: „uchwała w sprawie sposobu i zakresu świadczenia usług z 2016 r.” oraz Uchwała Nr XXXIII/191/2022 Rady Gminy Lipno z dnia 17 lutego 2022 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczonej przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2022 r. poz. 906), dalej: „uchwała w sprawie sposobu i zakresu świadczenia usług z 2022 r.”.

- kolory większości pojemników odpowiadały wymaganiom regulaminu utrzymania czystości i porządku z 2022 r.;
- b) jednej ulicy z zabudową jednorodzinną ustalono, m.in. że:
 - odpady zbierane selektywnie gromadzono w workach spełniających wymagania regulaminu utrzymania czystości i porządku z 2022 r.;
 - miejsca gromadzenia odpadów były uporządkowane.

Wypożyczenie właścicieli nieruchomości w worki do selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz miejsc gromadzenia odpadów przeznaczonych dla mieszkańców zabudowy wielorodzinnej we właściwe pojemniki było obowiązkiem podmiotu odbierającego odpady zgodnie z zawartą umową z 21 listopada 2019 r.

Odnosnie do niewłaściwych kolorów pojemników Wójt wyjaśnił m.in., że po przeprowadzonych w dniach 5 i 6 czerwca 2023 r. oględzinach miejsc gromadzenia odpadów, do wykonawcy umowy z 21 listopada 2019 r. skierowano wystąpienie, którym zobowiązano go do wypełnienia warunków umowy w zakresie pojemników do zmieszanej i selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.

(akta kontroli str. 36, 46, 47, 302-319)

W PSZOK utworzono punkt ponownego użycia produktów lub części produktów niebędących odpadami nazwany „Punkt Wymiany Rzeczy Używanych”, do czego Gmina była uprawniona zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 6a ucpg.

W Gminie nie stworzono możliwości przekazywania żywności oraz nie wyposażono właścicieli nieruchomości w przydomowe kompostowniki.

W powyższych sprawach Wójt wyjaśnił m.in., że:

- nie stworzono mieszkańcom możliwości oddawania żywności. Gmina jest jednostką o bardzo dużym obszarze z dominującą zabudową rozproszoną o charakterze jednorodzinnym bądź zagrodowym. Zorganizowanie takich punktów byłoby dotychczas nieekonomiczne. Przy rozmiarze gminy (36 sołectw), aby zapewnić dogodny dostęp mieszkańcom, musiałoby powstać kilka takich punktów, co generowałoby duże koszty (zakup wyposażenia np. witryn chłodniczych, koszty energii elektrycznej itp.);
- w obecnym stanie prawnym na Gminę nie nałożono obowiązku wyposażenia mieszkańców w przydomowe kompostowniki. Jednocześnie w obowiązujących aktach prawa miejscowego nie określono jak powinien być skonstruowany kompostownik. W Gminie nie wymagano od mieszkańców, by był to produkt zakupiony w sklepie. Dopuszczono korzystanie z kompostowników otwartych, zamkniętych, obrotowych – wykonanych samodzielnie w postaci skrzyń z desek, żerdzi, siatki drucianej lub innych materiałów bądź kompostowników gotowych, złożonych z elementów wykonanych z tworzyw sztucznych, metali.

(akta kontroli str. 35-36, 45-46, 320-330, 506, 509)

3. W Gminie utworzono PSZOK zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 3 ust. 2 pkt 6 ucpg. W okresie objętym kontrolą funkcjonowały dwa PSZOK-i utworzone na podstawie:

- zarządzenia³¹ Wójta z 30 kwietnia 2015 r., który został zlikwidowany zarządzeniem³² z 31 grudnia 2020 r.

³¹ Zarządzenie Nr 20/2015 Wójta Gminy Lipno z dnia 30 kwietnia 2015 r. w sprawie utworzenia Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w Gminie Lipno oraz ustalenia Regulaminu Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, dalej: „zarządzenie nr 20/2015”.

³² Zarządzenie nr 144/2020 Wójta Gminy Lipno z dnia 21 grudnia 2020 roku w sprawie likwidacji Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w Gminie Lipno w miejscowości Karnkowo.

– zarządzenia³³ Wójta z 1 marca 2018 r. – rozpoczął przyjmowanie odpadów w styczniu 2019 r.

Były one prowadzone przez Urząd. Zadania w tym zakresie realizowali pracownicy Referatu. Według stanu na 31 maja 2023 r. PSZOK przypadał na 9 678 mieszkańców³⁴. Zgodnie z danymi zamieszczonymi na stronie internetowej³⁵ Urzędu PSZOK świadczył usługi w poniedziałek od 7:15 do 15:00 i czwartek od 09:00 do 16:45, co było zgodne z § 4 ust. 4 uchwały w sprawie sposobu i zakresu świadczenia usług z 2022 r., stanowiącym że usługi miały być świadczone nie rzadziej niż w dwa dni robocze w tygodniu w godzinach podanych na stronie internetowej. W wyniku przeprowadzonych w toku kontroli oględzin PSZOK stwierdzono, że na bramie zawieszono tabliczkę z informacją o dniach i godzinach otwarcia PSZOK: poniedziałek 8:00 – 15:00 i czwartek 10:00 – 18:00, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 35, 43, 44, 52-57, 108-177, 320-332)

Zgodnie z pkt 7 „Regulaminu Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych Gminy Lipno w Złotopolu”³⁶ mieszkaniac przekazujący odpady do PSZOK zobowiązany był do przedstawienia pracownikowi dokumentu potwierdzającego zamieszkanie na terenie Gminy Lipno. W PSZOK prowadzono ewidencję, w której zapisywano dane dotyczące mieszkańców przekazujących odpady obejmujące: miejscowość, nr domu, rodzaj przekazywanego odpadu i datę przekazania. Ewidencja obejmowała okres od stycznia 2019 r. i według stanu na 14 czerwca 2023 r. zawierała 1 349 wpisów. W § 3 ust. 2 Regulaminu utrzymania czystości i porządku z 2022 r. zapewniono możliwość przekazywania przez mieszkańców wszystkich rodzajów odpadów wymienionych w art. 3 ust. 2 pkt 6 ucpg. W uchwałach w sprawie sposobu i zakresu świadczenia usług nie ustalono limitów dla przyjmowanych odpadów, do czego uprawniał art. 6r ust. 3a ucpg. W Regulaminie PSZOK wprowadzono jednak ograniczenia w przekazywaniu odpadów remontowych i budowlanych, tj. zużytej papy i styropianu oraz szkła zbrojonego, hartowanego i wielowarstwowego, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Wójt wyjaśnił, że w Gminie nie ustalono w jaki sposób mieszkańcy mają postąpić z odpadami remontowymi i budowlanymi, które nie były przyjmowane przez PSZOK, tj. zużyta papą, styropianem, szkłem zbrojonym, hartowanym i wielowarstwowym.

(akta kontroli str. 34, 35, 42, 43, 52-57, 320-330)

W wyniku przeprowadzonych w toku kontroli, w dniu 16 czerwca 2023 r., oględzin PSZOK stwierdzono, że:

- a) prowadzi do niego swobodny dojazd, a na drodze dojazdowej ustawiono drogowskazy;
- b) był on wyposażony w pojemniki i kontenery przeznaczone do osobnego gromadzenia poszczególnych frakcji odpadów, co umożliwiało dalsze ich przetworzenie;
- c) pojemniki i kontenery umożliwiały gromadzenie wszystkich frakcji odpadów przewidzianych w § 3 ust. 2 Regulaminu utrzymania czystości i porządku z 2022 r.;
- d) pojemniki i kontenery nie były przepełnione i były w dobrym stanie technicznym;

³³ Zarządzenie Nr 236/18 Wójta Gminy Lipno z dnia 1 marca 2018 r. w sprawie utworzenia Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w Złotopolu, dalej: „zarządzenie nr 236/18”.

³⁴ Liczba mieszkańców ustalona na podstawie danych pochodzących ze złożonych przez właścicieli deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

³⁵ [Strona internetowa Urzędu](#) - dostęp 30 maja 2023 r.

³⁶ Dalej: „Regulamin PSZOK”.

- e) odpady, w tym niebezpieczne, zbierano w sposób zabezpieczający zdrowie ludzi i środowiska. PSZOK wyposażono w pojemniki przeznaczone do gromadzenia odpadów niebezpiecznych, baterii i akumulatorów;
 - f) teren PSZOK był ogrodzony i uporządkowany;
 - g) teren PSZOK objęto wizyjnym systemem kontroli, który umożliwia identyfikację osób przebywających w miejscu zbierania odpadów. Zapis obrazu rejestrowano przez całą dobę. W dniu oględzin obejmował ostatnie 30 dni. System był zabezpieczony przed zniszczeniem lub kradzieżą.
- Gmina nie była zobowiązana do objęcia monitoringiem PSZOK zgodnie z art. 25 ust. 6a i 6d w związku art. 45 ust. 1 pkt 11 uod.

(akta kontroli str. 320-330, 491-504, 506, 509)

Odpady gromadzone w PSZOK były odbierane przez PUK na podstawie zawartych umów. Były przekazywane do prowadzonej przez ten podmiot RIPOK. PUK przekazywał Urzędowi informacje o masie odpadów odebranych z PSZOK i następnie przekazanych do recyklingu.

Do dnia oględzin PUK zlecono odebranie odpadów³⁷ z PSZOK w terminach:

- a) 25 maja 2023 r.: 15 01 01 Opakowania z papieru i tektury; 15 01 02 Opakowania z tworzyw sztucznych; 15 01 07 Opakowania ze szkła; 17 01 01 Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów; 20 01 36 Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35; 20 02 01 Odpady ulegające biodegradacji;
- b) 5 czerwca 2023 r.: 16 01 03 Zużyte opony;
- c) 12 czerwca 2023 r.: 20 01 11 Tekstylia; 20 03 07 Odpady wielkogabarytowe;
- d) 14 czerwca 2023 r.: 20 01 34 Baterie i akumulatory inne niż wymienione w 20 01 33;
- e) 15 czerwca 2023 r.: 17 01 01 Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów.

(akta kontroli str. 208-209)

W PSZOK utworzono punkt ponownego użycia produktów lub części produktów niebędących odpadami nazwany „Punkt Wymiany Rzeczy Używanych”³⁸, o którym mowa w art. 3 ust. 2 pkt 6a ucp. W dniu oględzin PSZOK w Punkcie wymiany znajdowały się: meble (w tym szafy, biurka, dwie sofy, łóżeczko dla dziecka, dwa krzesła, fotel do masażu); fotelik samochodowy dla dziecka; rower; piekarnik, zmywarka. Utworzono go w zadaszonej hali, co zabezpieczało zgromadzone przedmioty przed pogorszeniem ich stanu ze względu na warunki atmosferyczne.

(akta kontroli str. 35, 44-45, 320-330)

4. W latach 2018 – 2022 osiągnięto wymagane poziomy przygotowania odpadów do ponownego użycia i recyklingu³⁹. Zawarto je w rocznych analizach stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy.

W latach 2018-2020 osiągnięto poziom odpowiednio 31%, 40,1% i 53,84%, tj. wymagane na 2018 r. i 2019 r. Załącznikiem do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów

³⁷ Kod i rodzaj odpadów zgodnie z Załącznikiem do rozporządzenia Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. poz. 10).

³⁸ Dalej: „Punkt wymiany”.

³⁹ W latach 2018-2020 Gmina była zobowiązana do osiągnięcia poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, a w latach 2021 i 2022 wszystkich zebranych odpadów.

komunalnych⁴⁰, a za 2020 r. art. 3aa ucp. Wyliczenia poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu za lata 2018-2020⁴¹ dokonano zgodnie z § 3 rozporządzenia w sprawie poziomów recyklingu z 2016 r. Do wyliczenia poziomów w każdym roku uwzględniono prawidłowe dane. Dotyczące łącznej masy odpadów papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła poddanych recyklingowi i przygotowanych do ponownego użycia, pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych z gospodarstw domowych oraz od innych wytwórców odpadów komunalnych wynikały z rocznych sprawozdań przedstawianych przez podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości oraz przekazanych przez niego odrębnymi pismami informacji zawierającymi m.in. dane o masie odpadów z terenu Gminy przekazanych do recyklingu, w tym pochodzących z PSZOK. Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca na terenie województwa kujawsko-pomorskiego wynikała z danych prezentowanych przez GUS. Udział łączny odpadów papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła i wielomateriałowych w składzie morfologicznym odpadów komunalnych za 2018 r. i 2019 r. wynikał z „Krajowego planu gospodarki odpadami”⁴², a za 2020 r. z badań morfologii odpadów komunalnych wykonanych na zlecenie podmiotu odbierającego odpady komunalne.

W 2021 r. i 2022 r. osiągnięto poziom odpowiednio 21,18% oraz 25,6% tj. wymagane art. 3b ust. 1 pkt 1 i 2 ucp. Wyliczenia poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu za lata 2021-2022 dokonano zgodnie z § 3 rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 3 sierpnia 2021 r. w sprawie sposobu obliczania poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych⁴³. Do wyliczenia poziomów w każdym roku uwzględniono prawidłowe dane. Informacje dotyczące łącznej masy odpadów komunalnych przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi wzięto z rocznych sprawozdań przedstawianych przez podmiot odbierający odpady komunalne oraz przekazanych przez ten podmiot odrębnymi pismami informacji zawierającymi m.in. dane o masie odpadów z terenu Gminy oraz z PSZOK przekazanych do recyklingu. Łączną masę wytworzonych odpadów komunalnych ustalono na podstawie sprawozdań podmiotu odbierającego odpady komunalne oraz danych dotyczących odpadów zebranych w PSZOK.

Przekazane przez PUK dane o masie odpadów komunalnych przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi nie zawierały informacji jakiemu procesowi odzysku (recyklingu) je poddano oraz w jakiej instalacji. W latach 2018 – 2023 nie korzystano z uprawnienia wynikającego z art. 9p ust. 1 ucp, tj. do zobowiązania podmiotu odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, do okazania dokumentacji, na podstawie której sporządzano dokumenty na potrzeby ewidencji odpadów oraz dokumentów potwierdzających przetworzenie odpadów.

Wójt wyjaśnił m.in., że nie było podstaw żeby uznać, iż składane przez podmiot odbierający odpady komunalne sprawozdania sporządzane były nieprawidłowo. Poza wymaganym ustawowo sprawozdaniem, co roku przekazywano m.in.: karty przekazania odpadu, potwierdzające ilości odebranych odpadów; informacje o odpadach i ilościach odpadów poddanych recyklingowi; informacje o masie odpadów powstałych po mechaniczno-biologicznym przetwarzaniu odpadów zmieszanych

⁴⁰ Dz. U. z 2016 r. poz. 2161, uchylone z dniem 31 grudnia 2020 r., dalej: „rozporządzenie w sprawie poziomów recyklingu z 2016 r.”.

⁴¹ Do wyliczenia poziomu recyklingu za 2020 r. na podstawie art. 6 Ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2361) stosowano rozporządzenie w sprawie poziomów recyklingu z 2016 r.

⁴² Przyjęty uchwałą nr 88 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2016 r. w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2022 (M. P. z 2022 r. poz. 1030).

⁴³ Dz. U. poz. 1530, dalej: „rozporządzenie w sprawie poziomów recyklingu z 2021 r.”.

odpadów komunalnych o kodzie 19 12 12, informacje o badaniach morfologicznych odpadów komunalnych przeprowadzonych na zlecenie podmiotu. Ponadto na wszystkie ewentualne pytania, odpowiedzi udzielane były na bieżąco podczas rozmów telefonicznych lub mailowo.

(akta kontroli str. 37, 47, 48, 108-205, 209-210, 333-335, 511-580)

5. W 2020 r. i 2022 r. upoważnieni przez Wójta pracownicy Urzędu przeprowadzili kontrolę przestrzegania i stosowania przez podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości wymaganej art. 9u ust. 1a ucp⁴⁴, zgodnie z którym należy ją przeprowadzić co najmniej raz na dwa lata. Z kontroli sporządzono protokoły wraz z dokumentacją zdjęciową. Przeprowadzono je zgodnie z art. 379 i art. 380 Prawa ochrony środowiska.

W latach 2018-2023 kontrolami prowadzonymi na podstawie art. 9u ucp nie objęto właścicieli nieruchomości.

Wójt wyjaśnił m.in., że podczas składania deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi przeprowadzano na bieżąco weryfikację liczby osób zadeklarowanych z ilością osób zameldowanych. Zdarzały się sporadyczne przypadki nieprawidłowej segregacji (zgłoszenia telefoniczne), które po rozmowie z właścicielem nieruchomości zostały niezwłocznie wyjaśnione i naprawione. W takich przypadkach pracownicy Urzędu stosowali ustne pouczenie, informowano tych mieszkańców jak prawidłowo segregować odpady oraz na bieżąco wyjaśniano wątpliwości. Od marca 2023 roku wprowadzono system „naklejkowy”. Pracownicy podmiotu odbierającego odpady komunalne monitorują czy odpady były prawidłowo posegregowane, w przypadku nieprawidłowej segregacji mieszkańiec otrzymywał naklejkę z napisem „Nieprawidłowa segregacja odpadów – popraw się!”, następnie protokół wraz z dokumentacją fotograficzną przesłano do Urzędu. Pracownicy niezwłocznie przeprowadzali rozmowę z mieszkańcem, objaśniając zasady prawidłowej segregacji. Dotychczasowe zgłoszenia i interwencja pracowników były wystarczające i zła segregacja nie miała już miejsca pod tym samym adresem, podczas następnego odbioru odpadów.

Gmina nie kierowała wniosków o kontrole do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska na podstawie art. 379 ust. 5 Prawa ochrony środowiska.

(akta kontroli str. 26-30, 37, 49, 50, 336-348)

Odnosnie do prowadzenia kontroli realizacji postanowień umów⁴⁵ zawartych z PUK w zakresie odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych i sposobu postępowania z nimi Wójt wyjaśnił, m.in., że Gmina nadzorowała realizację zawartych umów poprzez wyrywkowe kontrole prowadzone podczas tras odbioru odpadów zgodnie z harmonogramem. Pracownicy jeżdżąc za śmieciarką sprawdzali sposób wykonania usług. Kontrole nie wykazywały nieprawidłowości w zakresie wywiązywania się z przedmiotu umowy i w związku z tym, nie sporządzano protokołów. Ponadto, zgodnie z umową, Gmina na żądanie miała dostęp do systemu GPS – monitoring pojazdów. Monitoring GPS bazujący na systemie pozycjonowania satelitarnego umożliwia zapisywanie, przechowywanie i odczytywanie danych o położeniu pojazdu i miejscach postoju. Gmina kontrolowała ilość odbieranych

⁴⁴ Art. 9u ust. 1a ucpg dodany przez art. 1 pkt 35 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1579 ze zm.) zmieniającej ucpg z dniem 6 września 2019 r.

⁴⁵ Dotyczy umów Nr 20/2016 z 23 grudnia 2016 r. i Nr 43/2019 z 21 listopada 2019 r.

odpadów poprzez otrzymywane co miesiąc listy wywozowe z każdej trasy odbioru, gdzie zapisywana jest ilość odbieranych pojemników i worków.

(akta kontroli str. 37, 50, 210)

6. W okresie objętym kontrolą do Urzędu nie wpłynęły skargi ani wnioski dotyczące braku działań lub nieprawidłowości w zakresie obioru odpadów komunalnych, selektywnego zbierania odpadów, prowadzenia PSZOK.

(akta kontroli str. 210)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W obowiązujących w latach 2018-2023 Regulaminach PSZOK zawarto ograniczenia w przekazywaniu odpadów do PSZOK bez podstawy prawnej do ich wprowadzenia.

Dotyczyło to ograniczeń wynikających z:

- pkt 8 Regulaminu PSZOK wprowadzonego § 2 ust. 1 Zarządzenia⁴⁶ nr 20/2015 Wójta Gminy Lipno z dnia 30 kwietnia 2015 r. oraz
- pkt 9 Regulaminu PSZOK wprowadzonego § 2 ust. 1 Zarządzenia⁴⁷ nr 236/15 Wójta Gminy Lipno z dnia 1 marca 2018 r.

W tych przepisach regulaminów PSZOK wyłączono możliwość przekazywania przez mieszkańców do PSZOK odpadów remontowych i budowlanych, tj. papy i styropianu budowlanego oraz szkła zbrojonego, hartowanego i wielowarstwowego.

Zarządzeniami wprowadzono ograniczenia w zakresie przyjmowania odpadów pomimo tego, że takich postanowień nie wprowadzono w uchwałach Rady Gminy w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług⁴⁸. Zgodnie z art. 6r ust. 3 i ust. 3a ucpg Rada Gminy mogła w tych uchwałach wprowadzić ograniczenia ilości przekazywanych odpadów, z tym że nie mogła wprowadzić całkowitego zakazu przekazywania tych odpadów, który wprowadzono w przedmiotowych Regulaminach. Wójt nie był uprawniony do wprowadzania powyższych ograniczeń.

Wójt wyjaśnił, że przygotowując treści zarządzeń zasugerowano się praktykami stosowanymi w innych samorządach. W konsekwencji doszło do wydania wadliwych zarządzeń, które w najbliższym czasie zostaną dostosowane do obowiązującego prawa.

(akta kontroli str. 34, 35, 42, 43, 52-57, 595-597)

2. Na stronie internetowej⁴⁹ Urzędu oraz na bramie PSZOK podano różne godziny funkcjonowania PSZOK.

Na stronie internetowej podano, że PSZOK czynny jest w poniedziałek w godzinach od 7:15 do 15:00 oraz we czwartek w godzinach od 09:00 do 16:45.

Na bramie⁵⁰ PSZOK zamieszczono informację, że jest czynny w poniedziałek w godzinach 8:00 – 15:00 oraz w czwartek 10:00 – 18:00. Nieprawidłowość usunięto w trakcie kontroli.

⁴⁶ w sprawie utworzenia Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w Gminie Lipno oraz ustalenia Regulaminu Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych

⁴⁷ w sprawie utworzenia Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w Gminie Lipno oraz ustalenia Regulaminu Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych

⁴⁸ Uchwała w sprawie sposobu i zakresu świadczenia usług z 2016 r. oraz uchwała w sprawie sposobu i zakresu świadczenia usług z 2022 r.

⁴⁹ [Strona internetowa Urzędu](#).

⁵⁰ Stwierdzono podczas oględzin przeprowadzonych 15 czerwca 2023 r.

Wójt wyjaśnił m.in., że od początku działalności dni i godziny funkcjonowania PSZOK pozostawały zmienne, aby ograniczyć koszty, wykorzystywano tę samą tablicę informacyjną. Nowe informacje przygotowywane były w formie naklejek, którymi zasłanianie nieaktualne dane. Działanie czynników atmosferycznych spowodowało zniszczenie naklejek i odsłonięcie nieaktualnych godzin otwarcia punktu. Tablica została wymieniona na nową, zawierającą właściwe informacje. Wskazał, że podstawową i zawsze wiarygodną informacją są informacje na stronie internetowej Urzędu.

(akta kontroli str. 35, 44, 320-332, 595-597)

OCENA CZĄSTKOWA

Prawidłowo zorganizowano na terenie Gminy selektywne zbieranie odpadów komunalnych i zgodnie z art. 6c ust. 1 ucpg objęto nim właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy oraz wywiązano się z obowiązku utworzenia PSZOK wymaganego art. 3 ust. 2 pkt 6 ucpg. NIK wskazuje na nieprawidłowość polegającą na wprowadzeniu Regulaminem PSZOK ograniczeń w przekazywaniu do PSZOK odpadów remontowych i budowlanych. Pozytywnie oceniono, że osiągnięcie wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu. Wypełniono też obowiązek kontroli podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości co najmniej raz na dwa lata określony w art. 9u ust. 1a ucpg i przeprowadzano je zgodnie z art. 379 i art. 380 Prawa ochrony środowiska.

OBSZAR

3. Finansowanie działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich recyklingu.

Opis stanu faktycznego

1. Gmina uzyskała, w latach 2018-2023 (I kwartał), dochody z tytułu opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za gospodarowanie odpadami komunalnymi w wysokościach odpowiednio: 1 148,5 tys. zł, 1 147, 8 tys. zł, 2 100,1 tys. zł, 2 299,7 tys. zł, 2 489,9 tys. zł i 695,9 tys. zł.

W Gminie nie podjęto działań w celu zapewnienia dodatkowych dochodów na finansowanie zadań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich recyklingu, w tym z tytułu sprzedaży surowców wtórnych, produktów przygotowanych do ponownego użycia, działalności punktów napraw.

Wójt wyjaśnił m.in., że bardzo niskie ceny sprzedaży surowców wtórnych i przede wszystkim brak rynków zbytu na nie, w zderzeniu z dodatkowymi kosztami inwestycyjnymi spowodowały, że w latach 2018-2023 nie podjęto działań w celu zapewnienia dodatkowych dochodów na finansowanie zadań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich recyklingu, z tytułu sprzedaży surowców wtórnych.

(akta kontroli str. 37, 50, 272, 275, 278, 279)

W Gminie stawki opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za gospodarowanie odpadami komunalnymi w 2018 r. i 2019 r. zostały określone w § 2 uchwały Nr XXVIII/187/13 Rady Gminy Lipno z dnia 25 lipca 2013 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty⁵¹ w wysokości 10,00 zł miesięcznie od osoby zamieszkującej daną nieruchomość⁵², jeżeli odpady komunalne były zbierane

⁵¹ Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2013 r. poz. 2622, uchylona 1 stycznia 2020 r.

⁵² Wprowadzono zróżnicowane opłaty w zależności od liczby mieszkańców zamieszkujących nieruchomość: od 1-4 osób - 10,00 zł od osoby, za piątą i każdą następną osobę - 4,00 zł od osoby.

i odbierane w sposób selektywny oraz 13,00 zł miesięcznie od osoby⁵³, gdy odpadów nie zbierano selektywnie.

W okresie od 1 stycznia 2020 r. do 30 marca 2022 r. stawki opłat zostały określone w § 2 i 3 uchwały Nr XII/58/2019 Rady Gminy Lipno z dnia 18 listopada 2019 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty⁵⁴ w wysokości 20,00 zł miesięcznie od osoby⁵⁵ jeżeli odpady komunalne były zbierane i odbierane w sposób selektywny. Ustalono stawkę opłaty podwyższonej w przypadku, gdy właściciel nieruchomości nie wypełniał obowiązku zbierania odpadów komunalnych w sposób selektywny, w wysokości 40,00 zł miesięcznie od osoby.

W okresie od 1 kwietnia 2022 r. stawki opłaty zostały określone w § 2 i § 3 uchwały Nr XXXII/192/2022 Rady Gminy Lipno z dnia 17 lutego 2019 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty⁵⁶ w wysokości 23,00 zł miesięcznie od osoby jeżeli odpady komunalne były zbierane i odbierane w sposób selektywny. Ustalono stawkę opłaty podwyższonej w przypadku, gdy właściciel nieruchomości nie wypełniał obowiązku zbierania odpadów komunalnych w sposób selektywny, w wysokości 46,00 zł miesięcznie od osoby.

Przyjęte w powyższych uchwałach podwyższone stawki opłaty określono w wysokościach zgodnych art. 6k ust. 3 ucp. Przyjęte stawki były zgodne z opracowanymi w Urzędzie na etapie przygotowywania projektu uchwały.

Odnosnie do sposobu ustalenia w Urzędzie propozycji stawek opłat Wójt wyjaśnił m.in.: że kalkulacja wysokości opłat uwzględniała liczbę mieszkańców gminy, ilość wytwarzanych na terenie gminy odpadów komunalnych oraz koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami, na który składały się koszty odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, tworzenia i utrzymania PSZOK oraz obsługi administracyjnej tego systemu. Przeanalizowano ilości odpadów powstających w gminie w poprzednich latach, koszty gospodarowania odpadami, wartości przetargowe zaoferowane przez wykonawcę, koszty pracownicze oraz oprogramowania do obsługi systemu, a także funkcjonowania PSZOK. Brane były też pod uwagę ulgi za korzystanie z kompostowników. Nie uwzględniano sprzedaży surowców wtórnych i innych ewentualnych dochodów.

W urzędzie nie udokumentowano dokonania kalkulacji wysokości opłat. Zgodnie z uzasadnieniem do uchwały w sprawie opłat z 2022 r. podwyższenia stawki opłaty dokonano po analizie wpływów z wpłat od mieszkańców z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz kosztów związanych z systemem gospodarki odpadami komunalnymi.

W latach 2018 – 2023 (I kwartał) nie wystąpiły podstawy do stosowania podwyższonej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi od właścicieli nieruchomości.

(akta kontroli str. 37, 50, 349-352, 506, 509)

Uchwałą⁵⁷ Rady Gminy Lipno z dnia 17 lutego 2022 r. zwolniono w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości

⁵³ Wprowadzono zróżnicowane opłaty w zależności od liczby mieszkańców zamieszkujących nieruchomość: od 1-4 osób - 13,00 zł od osoby, za piątą i każdą następną osobę - 8,00 zł od osoby.

⁵⁴ Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2019 r. poz. 6183, uchylona 1 kwietnia 2022 r.

⁵⁵ Wprowadzono zróżnicowane opłaty w zależności od liczby mieszkańców zamieszkujących nieruchomość: od 1-4 osób - 20,00 zł od osoby, za piątą i każdą następną osobę - 18,00 zł od osoby.

⁵⁶ Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2022 r. poz. 907, dalej: „uchwała w sprawie opłat z 2022 r.”.

⁵⁷ Uchwała Nr XXXII/193/2022 Rady Gminy Lipno z dnia 17 lutego 2022 r. w sprawie zwolnienia z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi

zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym. Przysługiwało ono w wysokości 0,50 zł, od kwoty stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, liczonej od osoby zamieszkującej daną nieruchomość. Według stanu na 30 czerwca 2023 r. ze zwolnień skorzystało 205 właścicieli nieruchomości wyposażonych w kompostowniki spośród 2951 zobowiązanych do wnoszenia opłat. Korzystali oni ze zwolnień w wysokości od 0,5 zł do 5 zł.

(akta kontroli str. 210, 353-361)

2. Gmina w latach 2018-2023 (I kwartał) poniosła na gospodarowanie odpadami komunalnymi wydatki w wysokościach odpowiednio 1 121,9 tys. zł, 1 142,1 tys. zł, 2 143,2 tys. zł, 2 161,1 tys. zł, 2 421,6 tys. zł, 605,5 tys. zł. Środki z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi wykorzystano na cele związane z pokrywaniem kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi zgodnie z art. 6r ust. 1aa ucpg. W latach 2018-2022 wydatki poniesiono na:

- a) usługę odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych w kwotach odpowiednio: 1 049,8 tys. zł, 1 049,8 tys. zł, 2 047,4 tys. zł, 2 047,4 tys. zł, 2 281 tys. zł;
- b) utrzymanie pracownika w kwotach odpowiednio: 65,6 tys. zł, 70,9 tys. zł, 75,2 tys. zł, 81,9 tys. zł, 95,5 tys. zł;
- c) zakup materiałów i programów, usługi pocztowe w kwotach odpowiednio: 3,9 tys. zł, 9,5 tys. zł, 11 tys. zł, 16,4 tys. zł i 17,6 tys. zł;
- d) utrzymanie PSZOK w kwotach odpowiednio: 2,6 tys. zł, 12 tys. zł, 9,5 tys. zł, 15,4 tys. zł i 27,5 tys. zł

W latach 2018, 2019, 2021, 2022 oraz 2023 (I kwartał) wydatki były niższe od dochodów z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi o odpowiednio 26,6 tys. zł, 5,7 tys. zł, 138,5 tys. zł, 68,3 tys. zł i 90,5 tys. zł. W 2020 r. wydatki przewyższyły dochody o 43,1 tys. zł. Deficyt pokryto środkami, które nie zostały wykorzystane w latach poprzednich. Nadwyżki z 2021 r. i 2022 r. ujęto w planie wydatków w Rozdziale 90002 „Gospodarka odpadami komunalnymi” budżetu Gminy na rok następny.

(akta kontroli str. 38, 51, 211, 272, 275, 278, 279, 361-390, 505, 507, 508)

W okresie objętym kontrolą środki pochodzące z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi gromadzono na wyodrębnionym rachunku bankowym zgodnie z art. 6r ust. 1ab ucpg⁵⁸.

(akta kontroli str. 391-399)

W sprawozdaniu rocznym z wykonania budżetu Gminy za poszczególne lata z okresu objętego kontrolą ujęto informacje o wysokości zrealizowanych w danym roku dochodów z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz wydatków poniesionych na funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi z wyszczególnieniem poszczególnych kosztów zgodnie z art. 6r ust. 2e ucpg. Były one zgodne z danymi wynikającymi z ksiąg rachunkowych Urzędu.

(akta kontroli str. 206, 207, 390-427)

jednorodzinnymi kompostujących bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2022 r. poz. 90).

⁵⁸ Art. 6r ust. 1ab dodany przez art. 1 pkt 17 lit. a ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1579 ze zm.) zmieniającej ucpg z dniem 6 września 2019 r.

3. W 2018 r. Gmina pozyskała środki na realizację zadania „Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Złotopolu” w ramach projektu pn. „Wsparcie rozwoju Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2016-2018” dofinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020. Wystąpiono o przyznanie dofinansowania w kwocie 866,9 tys. zł. Ze względu na ograniczenie w przyznaniu pomocy do 200 tys. euro Gminie przyznano dofinansowanie w wysokości 858,6 tys. zł. Pierwotnie całkowita wartość zadania wynosiła 1 662,7 tys. zł i ostatecznie wyniosła 1 543,2 tys. zł. Umowę o dofinansowanie zawarto 4 czerwca 2018 r. z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu.

Zadanie obejmowało budowę PSZOK, wyposażenie go w pojemniki i kontenery do selektywnego zbierania oraz działania promocyjne. Zostało ono zrealizowane zgodnie z wnioskiem o powierzenie grantu. Gmina otrzymała całość dofinansowania.

(akta kontroli str. 38, 51, 211, 400, 403, 428-504)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Urzędu w zbadanym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski

1. Wyegzekwowanie przestrzegania Regulaminu utrzymania czystości i porządku w zakresie korzystania z nieuszkodzonych pojemników.
2. Usunięcie z Regulaminu PSZOK zapisów ograniczających przyjmowanie odpadów: papy, szkła zbrojonego, hartowanego i wielowarstwowego oraz styropianu budowlanego.
3. Uregulowanie zasad funkcjonowania Punktu wymiany.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, 14 września 2023 r.

Kontrolerzy
(-) Andrzej Szulc
główny specjalista kontroli
państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy
Dyrektor
(-) Tomasz Sobecki